

Valonský odpad

Valonská regionální Rada vydala dne 5. července 1985 nařízení, které mělo za cíl zabránit nárůstu množství odpadu ve Valonsku, podpořit recyklaci odpadu a právně regulovat jeho odstraňování. Za tímto účelem zakázalo Valonsko na svém území skladování, vykládku a dovoz odpadů z jiných členských států a dokonce i odjinud z Belgie. Dle názoru Komise bylo toto nařízení v rozporu s komunitárním právem zahájila proto řízení dle čl. 226.

Tento případ se dotýká pojmu zboží. Takže zboží a výrobek jsou dle smlouvy pojmy s totožným významem. Zboží – podle obecné definice, která sice není obsažena ve Smlouvě, ale kterou definoval ESD **je zbožím vše, co může být způsobilé k peněžnímu ohodnocení a co může být předmětem obchodní transakce.** Když tedy posuzujeme povahu odpadu musíme vyjít z článku 28 Smlouvy (dříve 30) a interpretovat jej a zjistit zda dopadá právě i na odpad.

Dle názoru Belgie bylo nutné alespoň teoreticky rozlišovat mezi **recyklovatelným a nerecyklovatelným** odpadem. Je bez diskuze, že recyklovatelný odpad může být často opět použit a jako takový má tedy ekonomickou hodnotu. Může být tedy, poté co byl nějak zpracován či upraven považován za zboží tak jak jej chápe Smlouva a tím následně spadat i pod čl. 28 Smlouvy.

Belgická vláda rovněž v této věci argumentovala tím, že odpad, který **nelze recyklovat** a který nemá žádné další užití za zboží považovat nelze. **Nemá žádnou ekonomickou hodnotu nemůže být tedy předmětem kupní smlouvy.**

ESD se s touto argumentací neztotožnil. **Pod článek 28 spadají všechny předměty, které přechází hranici, je-li tento přechod důsledkem určité obchodní transakce a to včetně odpadu.** Není přitom rozhodné zda je recyklovatelný či nikoliv. Rozlišování mezi recyklovatelným a nerecyklovatelným odpadem by vedlo jen k nesmyslným obtížím. Skutečnost, že je odpad recyklovatelný je spíše otázka finanční – tedy je de facto každý, ale občas to nelze, protože je to příliš drahé. Valonské opatření tedy je v rozporu s čl. 28.

Z uvedeného vyplývá, že č 28 na případ dopadá. Nicméně, je třeba ještě provést test přiměřenosti opatření vzhledem k cílům, které sleduje. Klademe si tedy otázku, zda hodnota chráněná valonskou legislativou může převážit nad zájmem na nerušeném pohybu zboží. Požadavek ochrany životního prostředí, zvláštní povaha odpadu a princip likvidace odpadu u zdroje dané opatření ospravedlňují.

Zmrzlina „Mars“

Zmrzlina Mars byla prodávána v obalech s označením 10%. Tento postup byl součástí celoevropské reklamní kampaně, během níž bylo množství prodáváného produktu zvýšeno o 10%. Zmrzlina byla skutečně prodávána o uváděnou část větší, nicméně označení 10% pokrývalo více než 10% procent obalu. Tato praktika byla v Německu soudně napadnuta, pro její údajný nekalosoutěžní charakter. Soud se

obrátil na ESD s předběžnou otázkou, týkající se posouzení případného zákazu prodeje takto označeného zboží s čl. 28 Smlouvy.

Daný případ lze hodnotit pohledem:

1. případu Keck a Mithouard a
2. Cassis de Dijon.

Ad 1) Prodejní modalita: případ Keck jistě netřeba představovat. Shrňme-li závěry v něm učiněné, platí následující. Uplatňování určitých restriktivních ustanovení omezujících nebo zakazujících určité způsoby prodeje a vztahující se i na zboží z jiného členského státu, není možné považovat za opatření s rovnocenným účinkem, pokud se tato opatření vztahují na všechny obchodníky obchodujícími na státním území a ovlivňují stejným způsobem, z hlediska právního i věcného, obchodování s domácími výrobky i s výrobky dovezenými z jiného členského státu. ESD připustil v tomto rozhodnutí regulaci trhu v členských státech za předpokladu, že se na domácí i dovážené výrobky vztahují stejná pravidla.¹ Regulace reklamy zde rovněž může spadat.

Ad 2) Se závěry učiněnými v předchozím bodě si nemůžeme vystačit. Případ Mars se neomezuje jen na reklamu, ale i požadavky členského státu týkající se balení a značení zboží. Případné opatření Německa znemožňující prodej takto označeného zboží by dopadalo na veškeré zboží – dovážené i domácí. Je tedy nediskriminační. Avšak, mělo by faktický vliv na dovozce proto, že by byl povinen zboží označovat zboží v závislosti na tom, kde (ve kterém státě) je prodává.

Případná omezení intrakomunitárního obchodu by mohla přicházet v úvahu pouze z takového důvodu, který převáží nad zájmem na řádném fungování společného trhu a tím je **ochrana spotřebitele**. Na to, aby takové ustanovení bylo přípustné ale musí být přiměřené. Jinými slovy téhož cíle nelze dosáhnout jinými, méně restriktivními prostředky.

V tomto řízení byly sporné 2 věci, jednak, že spotřebitelé by mohli být klamáni tím, že výrobky s označením 10% jsou prodávány za stejnou cenu ačkoliv by tomu ve skutečnosti nebylo. Mars z této kampaně nijak neprofitoval a rovněž nebyly důkazy, že by prodejci samotní zvýšili ceny. **Pouhá možnost, že by prodejci zvýšili ceny, není sama o sobě dostačující pro to, abychom mohli přijmout takové opatření, které by omezovalo volný pohyb zboží na trhu Společenství.**

Další spornou věcí bylo, že spotřebitelé mohli být klamáni tím, že označení 10% zabírá více než 10% procent obalu a mohli tak mít dojem, že dostávají více a za stejnou cenu. **Rovněž tento argument byl zamítnut, průměrní spotřebitelé jsou si zcela jistě vědomi a jsou dost inteligentní na to aby věděli, že zde nemusí být dán vztah mezi velikostí reklamní prezentace a skutečným zvětšením výrobku, že se jedná pouze o marketingový tah.**

„UHT mléko“ Komise v. Velká Británie

¹ <http://www.businessinfo.cz/cz/clanky/politiky-eu/jednotny-vnitni-trh-volny-pohyb-zbozi/1000521/10921/>

Předmětem tohoto sporu byly tradiční britské předpisy, které licencovaly odbyt mléka a mléčných výrobků. Tato regulace však nepříznivě dopadala na dovozce mléka do Velké Británie. UHT (Ultra High Temperature) je speciálně ošetřené mléko s dlouhodobou trvanlivostí.

Británie argumentovala, že stávající systém ochrany je nezbytný z důvodu ochrany zdraví a života obyvatel. Chrání totiž před slintavkou, která se šíří mlékem. Licence jsou navíc udělovány s velkou flexibilitou, takže k diskriminaci by nemělo dojít. Zavedený systém je tedy plně v souladu s čl. 28 Smlouvy.

Nyní k případu. UHT mléko mohlo být do VB pouze s povolením příslušných orgánů a s dovozní licencí. Pro mléko domácí žádná licence nutná nebyla. Dále bylo ve VB možné prodávat mléko z jiných zemí pouze prostřednictvím oprávněným prodejců, opět držitelů zvláštní licence vydávané místně příslušnými úřady.

VB dále argumentovala tím, že chybí společná pravidla závazná pro všechny členské státy, která by komplexně upravovala produkci a prodej mléka ve Společenství. Je proto pouze a jenom členských státech, jak si upraví vnitrostátně produkci mléka a jeho prodej, s tím že taková opatření nespádají pod čl. 28 Smlouvy. Je zřejmé, že takovéto tvrzení muselo být ESD odmítnuto, neboť zákaz opatření s rovnocenným účinkem ve smyslu čl. 28 se fakticky použije na **všechna** vnitrostátní opatření členských států, která by mohla omezovat, a je jedno jestli přímo či nepřímo, intrakomunitární obchod.

Z toho vyplývá, že i vnitrostátní úprava, která by stanovila požadavek dovozních licencí, byť jen čistě formálních, je nepřipustná.

Nicméně opatření, které přijala VB nelze posuzovat samostatně, ale dohromady s čl. 30 Smlouvy, ze kterého vyplývá, že čl. 28 nesmí znemožnit zákaz nebo omezení importu zboží mezi jiným z důvodů ochrany zdraví a života lidí a zvířat. Tento článek tedy omezuje obecný princip volného pohybu zboží. Jako takový by ale měl být vykládán co možná nejrestriktivněji, tedy jeho účinek by neměl být rozšiřován i tam, kde toho není nezbytně zapotřebí.

Je tedy nutné posoudit, jestli VB přijatá licence byť formální, která sice je v rozporu s čl. 28 náhodou přeci jen není ospraveditelná na základě čl. 30 Smlouvy. Velká Británie v této souvislosti poukazovala na to, že jí systém importních licencí umožňuje flexibilně regulovat dovoz mléka podle aktuálního stavu rozšíření nemocí skotu v exportující zemi (použitím různých teplot ohřevu mléka) a předcházet tak rozšíření na svém území nemocí s dlouhou inkubační dobou, které by nemohly být včas objeveny hygienickými stanicemi pomocí kontrol.

Nicméně tento argument nemůže ospravedlnit postup, kdy VB požaduje aby mléko bylo znovu v na jejím území ohřáto a zabaleno. Mléko totiž rozbalením a opětovným balením ztrácí část svých charakteristických vlastností. Další věcí, která působí problém je skutečnost, že rozbalení a znovu ohřátí mléka ho zdržuje v prodejním cyklu, ukládá importérovi další náklady, snižuje kvalitu mléka. V konečném důsledku tak je požadavek na druhý ohřev vlastně omezením či zákazem importu a VB tak nemá pravdu když říká, že dané ustanovení nemá diskriminační efekt. Takovýto postup tedy je v rozporu s čl. 28 Smlouvy.

Ani argument VB, že její postup je ospravedlnitelný čl. 30 není přípustný. Sice nemáme obecnou společnou úpravu mléčných produktů, avšak rozdíly v národních úpravách členských států jsou minimální. Navíc produkce UHT mléka podléhá prakticky stejným pravidlům v členských státech. A co více, mléko je vyráběno ve všech státech na strojích z produkce jen velmi omezeného množství firem, tedy i jejich technické standardy jsou takřka totožné. Argumentace čl. 30 tedy také není důvodná.

Klinická kosmetika

V řízení před německým soudem se žalobce domáhal toho, aby německé úřady zakázaly používání obchodní ochranné známky „Clinique“ pro kosmetické výrobky s odůvodněním, že toto označení by mohlo u německých spotřebitelů vyvolat mylný dojem, že tyto kosmetické výrobky mají medicínální účinky, neboť slovo „Klinik“ označuje nemocnici.

Předmětem sporu byla otázka, zda by takové rozhodnutí bylo v souladu s ustanoveními Smlouvy zakazujícími obecně překážky volného pohybu zboží a zda takové rozhodnutí může být odůvodněno ochranou spotřebitele. Německý soud se proto obrátil na ESD s předběžnou otázkou.

Ochrana spotřebitele před klamavou reklamou je obsažena ve směrnici 84/450/EHS o sblížování zákonů, jiných právních předpisů a administrativních opatření členských států ve věci klamavé reklamy z 10.9.1984. Úprava balení a označování kosmetických výrobků je obsažena ve směrnici 76/768/EHS z 27.7.1976 o sblížování práva upravujícího kosmetické produkty.

V daném případě bylo opět nutné interpretovat čl. 28 a 30 Smlouvy a navíc čl. 6(2) Směrnice 76/768 o sblížování práva členských států týkajícího se kosmetických produktů.

Ve směrnici č. 76/768 v čl. 6 odst. 2 je stanovena členským státům povinnost přijmout takovou právní úpravu, aby bylo zajištěno že označování, prezentace pro prodej a reklama na kosmetické produkty, použití slov, ochranných známek obrázků nebo jiných označení, které vzbuzují dojem, že produkt má vlastnosti, které ve skutečnosti nemá, byly zakázány. Tuto směrnici ale nelze posuzovat samostatně a je nezbytné zohlednit i úpravu v samotné Smlouvě. V konkrétním případě s čl. 28 a 30.

ESD ve své judikatuře opakovaně konstatoval, že čl. 28 Smlouvy **zakazuje jakékoliv překážky volnému pohybu zboží, pokud vyplývají z pravidel, které stanoví požadavky na určité vlastnosti či charakteristiku zboží** (např. váha, velikost, složení, forma, jeho komerční prezentace, obal, označení apod.) **Není zde rozhodné, že se tato pravidla uplatní bez rozdílu na všechny produkty.** Výjimka by opět byla připuštěna tehdy, pokud by takováto úprava byla nezbytná z důvodu nějakého veřejného zájmu, který by byl nadřazen principu volného pohybu zboží. Zákaz prodeje zboží pod označením Klinik rozhodně není nezbytný pro ochranu veřejného zdraví či spotřebitele. **Podstatný je totiž význam slova Klinik** a ten není natolik spojen s medicínou a léky aby byl ospravedlněn zákaz z toho důvodu, že

výrobky takto označené nejsou prodávány v lékárnách a prezentovány jako lékařský produkt.

Komise vs. Francie

Podle francouzského práva podléhaly všechny alkoholické nápoje bez výjimky zvláštní dani. Na nápoje vyrobené z obilí navíc mimo tuto daň dopadala další daň z výroby. Zdanění destilátů z vína a ovoce tedy bylo v konečném důsledku o 30% nižší než zdanění destilátů z obilí. Komise v uvedeném jednání spatřovala daňovou diskriminaci (tedy jednání v rozporu s čl. 90 Smlouvy) a zahájila proti Francii řízení podle čl. 226 Smlouvy.

V probíhajícím řízení Francie zdůrazňovala odlišné použití jednotlivých alkoholických nápojů, v daném případě tedy vinné destiláty nejsou obdobným výrobkem k destilátům z obilí. Naproti tomu Komise argumentovala tím, že alkoholické nápoje bez ohledu na suroviny z nichž jsou vyrobeny mají totožnou cílovou skupinu konzumentů.

Daňové otázky – resp. pravomoc stanovit si a vybírat daně jsou primárně v kompetenci členských států. Ve smlouvě jsou upraveny v čl. 90 až 93. Nejpropracovanější je na úrovni Společenství harmonizace daní nepřímých a to proto, že právě tyto daně jsou pro fungování vnitřního trhu v oblasti volného pohybu zboží klíčové. Mají totiž schopnost jej nejvíce ovlivnit. Naopak o vlivu daní přímých se vedou diskuze, mají dopad nepřímý a ovlivňují spíše chování investorů než samotný pohyb zboží.

Článek 90 má dva odstavce. Každý dopadá na jinou situaci. Dle ESD je nezbytné interpretovat odstavec jedna co možná nejdříve tak, aby pokryl všechny případy zdanění, které by mohly narušovat princip rovného zacházení s domácími a dovezenými výrobky. Klíčovým pojmem je pojem „obdobné výrobky“. Těmi budou takové výrobky, které mají obdobné vlastnosti a které **uspokojují obdobné potřeby spotřebitelů**. Dále je nutné vycházet ne z kritéria obdobné povahy výrobků, ale z kritéria obdobného či srovnatelného použití.

Funkcí odst. 2. čl. 90 je pokrytí všech forem nepřímé daňové ochrany výrobků, které sice nejsou obdobné ve smyslu odst. 1 tohoto článku, ale přesto jsou v soutěžním postavení s určitými výrobky země dovozu. Je přitom nepodstatné, zda jsou v tomto postavení přímo či dokonce jen potenciálně. Postačí tedy, jestliže posuzované výrobky uspokojují jednu či více stejných ekonomických potřeb. Tento odstavec tedy zakazuje ochranný dopad daňového zatížení zahraničního zboží. Jedná se tedy ne o obdobné, ale pouze zaměnitelné výrobky. Nicméně rozlišování mezi těmito kategoriemi je dosti obtížné.

Silhouette

Silhouette je rakouskou společností vyrábějící brýle vyšší cenové kategorie, které jsou dodávány na rakouský i světový trh. Ochrannou známku „Silhouette“ má zaregistrovanou ve většině zemí, do nichž směřuje její produkce. V říjnu roku 1995 prodal Silhouette 21.000 kusů obrouček vyšlých z módy Bulharské společnosti. Dle instrukcí společnosti Silhouette byl kupující oprávněn obroučky dále prodat jen

v Bulharsku případně v zemích bývalého Sovětského svazu, nikoliv ale na území EU. Uvedená podmínka však nebyla včleněna do smlouvy (sic!). V prosinci 1995 byly obroučky opět prodány. Tentokrát retailové společnosti Hartlauer, jejíž cenovou politikou jsou nízké ceny. (Silhouette není dodavatelem společnosti Hartlauer, protože považuje nízké ceny této společnosti za škodlivé pro jeho image špičkového výrobce módních brýlí). Hartlauer koupené obroučky dovezl do Rakouska, uspořádal na ně reklamní kampaň a zahájil jejich prodej. Silhouette se proti tomu bránil soudní cestou, žalobou se domáhal, aby soud zakázal společnosti Hartlauer prodej obrouček označených jeho ochrannou známkou.

Ochrana práv duševního vlastnictví má svá úskalí, poskytovaná ochrana je totiž teritoriálně omezena. Na jedné straně je tedy třeba hájit volný trh se zbožím, na straně druhé práva duševního vlastnictví. Možným řešením je buď harmonizovat hmotnou úpravu práv PDV, nebo ji rovnou unifikovat, jako se to stalo v případě ochranné známky ES.

Aby ES zabránilo zneužívání PDV k fragmentaci společného trhu, konstruoval ESD ve své judikatuře doktrínu oddělení práv a výkonu a vyčerpání práv prvním uvedením na trh. Lze jistě oprávněně namítat, že právo, které nelze vykonat, ztrácí smysl.

Problém se v daném případě skrývá v něčem jiném. Nejedná se o komunitární vyčerpání práva k ochranné známce, ale o to, zda si stát může praktikovat vlastní způsob úpravy vyčerpání práv k ochranné známce u zboží uvedeného mimo trh ES. Rakouská úprava totiž předpokládala tzv. mezinárodní vyčerpání práv k ochranné známce, jiné státy v rámci ES upravovaly vyčerpání práv na národní úrovni.

Směrnice o vyčerpání práv z ochranné známky upravuje problematiku ochranných známek komplexně. Obsahuje tedy úplnou úpravu pravidel týkajících se práv udělených ochrannou známkou a nelze připustit odlišnou vnitrostátní úpravu. Je tedy vyloučeno, aby členské státy vnitrostátně upravily jinak vyčerpání práv mezinárodně, tedy ve vztahu k výrobkům uvedeným na trh nečlenských států a jinak pro výrobky uvedené na trh EHS. Co se vyčerpání práv z ochranné známky týče, tak to nastává pouze, pokud byly uvedeny na trh v Evropském hospodářském prostoru se souhlasem majitele nebo přímo majitelem. V takovém případě již majitel nemůže zakázat jejich používání.

Také je důležité vědět, že existence práv duševního vlastnictví, tedy otázka, zda se na území určitého státu poskytuje ochrana ochranným známkám je pouze na jeho úvaze. Pokud ale práva k duševnímu vlastnictví existují, řídí se výkon těchto práv komunitárními předpisy.

Co se paralelních dovozů nebo reimportů týče, tak jsou li prováděny ze třetích zemí, jsou považovány za škodlivé. Mohou totiž poškozovat výrobce např. tím, že zboží nakoupili levněji, nebo že nemusí vynakládat peníze na reklamu. Majitel ochranné známky tak může praktikovat odlišné ceny uvnitř a mimo trh Společenství – to je povoleno. Odlišná je situace v případě dovozů nebo reimportů uvnitř společenství. Jakmile došlo k řádnému vyčerpání práv k ochranné známce, výrobce již nemůže bránit dalšímu obchodování se zbožím, na které se ochranná známka vztahuje. Takováto situace je sice v neprospěch majitele ochranné známky, ale jednoznačně ve prospěch Společenství a jednotlivce.